

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत प्राविधिक तर्फ कृषि सेवा, लाईभस्टक पोल्ट्री एण्ड डेरी डेभलपमेण्ट समूह नवौं (९) तहको खुला, अन्तर स्थानीय तह र आन्तरिक अन्तर सेवा प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

यस पाठ्यक्रमलाई दुई भागमा विभाजन गरिएको छः

भाग १ -लिखित परीक्षा

पूर्णाङ्कः २००

भाग २ -अन्तर्वार्ता

पूर्णाङ्कः ३०

परीक्षा योजना (Examination Scheme)

पत्र	विषय	खण्ड	परीक्षा प्रणाली	प्रश्न संख्या	अङ्क भार	समय	पूर्णाङ्क	उतीर्णाङ्क
प्रथम	प्रशासन, व्यवस्थापन र सेवा सम्बन्धी सामान्य विषय	(क) प्रशासन र व्यवस्थापन	छोटो छोटो उत्तर	१०	१० प्रश्न × ५ अङ्क = ५० अङ्क	१:३० घण्टा	५०	४०
		(ख) सेवा सम्बन्धी सामान्य विषय	लामो उत्तर	५	५ प्रश्न × १० अङ्क = ५० अङ्क	१:३० घण्टा	५०	
द्वितीय	सेवा सम्बन्धी प्राविधिक विषय	विश्लेषणात्मक समीक्षा		४	४ प्रश्न × १५ अङ्क = ६० अङ्क	३ घण्टा	१००	४०
		विश्लेषणात्मक र समाधानमूलक उत्तर		२	२ प्रश्न × २० अङ्क = ४० अङ्क			

द्रष्टव्यः-

- यो पाठ्यक्रम अनुसार दुई पत्रको लिखित परीक्षा लिइनेछ ।
- माथि उल्लिखित सेवा अन्तर्गतका सबै समूह/उपसमूहहरूको पाठ्यक्रमको प्रथम पत्र खण्ड (क) को विषयवस्तु एउटै हुनेछ तर प्रथम पत्र खण्ड (ख) र द्वितीय पत्र सेवा सम्बन्धी प्राविधिक विषयको पाठ्यक्रम समूह अनुरूप फरक/फरक हुनेछ ।
- प्रथम पत्र खण्ड (क) को लिखित परीक्षा सेवागत रूपमा अर्थात एउटा सेवा अन्तर्गतका समूह/उपसमूहका लागि संयुक्त रूपमा एउटै प्रश्नपत्रबाट एकै दिन वा छुट्टाछुट्टै प्रश्नपत्रबाट छुट्टाछुट्टै दिन पनि हुन सक्नेछ भने प्रथम पत्र खण्ड (ख) को परीक्षा समूह/उपसमूह अनुसार एकै दिन वा अलग अलग दिन छुट्टाछुट्टै प्रश्नपत्रबाट हुनेछ । यसैगरी द्वितीय पत्रको परीक्षा पनि समूह/उपसमूह अनुसार एकै दिन वा अलग अलग दिन छुट्टाछुट्टै प्रश्नपत्रबाट हुनेछ ।
- प्रथम पत्र खण्ड (क) को लागि एउटा मात्र उत्तरपुस्तिका हुनेछ भने प्रथम पत्र खण्ड (ख) र द्वितीय पत्रका प्रत्येक प्रश्नका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन ।
- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुनेछ ।
- यथासम्भव प्रश्नहरू नेपालको सन्दर्भमा सोधिने छन ।
- समस्या समाधानको उत्तर आवश्यकता अनुसार निम्नानुसार चार भागमा विभाजन गरी प्रस्तुत गर्नुपर्नेछ ।
(क) पहिलो भागमा समस्याको पहिचान ।
(ख) दोस्रो भागमा समस्या समाधानको लागि मौजुदा सरकारी नीति तथा कार्यक्रम ।
(ग) तेस्रो भागमा समस्या समाधानको लागि सुझाव ।
(घ) चौथो भागमा सुझाव कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्ने ठोस तरिका ।
- यस पाठ्यक्रममा जेसुकै लेखिएको भएता पनि पाठ्यक्रममा परेका ऐन, नियमहरू परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाइएका वा थप गरी संशोधन भई कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।
- प्रथम चरणको लिखित परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र द्वितीय चरणको अन्तर्वार्तामा सम्मिलित गराइनेछ ।
- पाठ्यक्रम लागू हुने मिति:- २०८१/०२/२५

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत प्राविधिक तर्फ कृषि सेवा, लाईभस्टक पोल्ट्री एण्ड डेरी डेभलपमेण्ट समूह नवौं (९) तहको खुला, अन्तर स्थानीय तह र आन्तरिक अन्तर सेवा प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथमपत्र: खण्ड (क) प्रशासन र व्यवस्थापन

अङ्क- ५०

१. राज्य र सरकार
 - १.१ व्यवस्थापिका, कार्यपालिका र न्यायपालिका बीचको अन्तरसम्बन्ध
 - १.२ सार्वजनिक नीति तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्यांकन
 - १.३ नेपालको संविधान
 - १.४ संघ, प्रदेश र स्थानीय तह बीचको अन्तरसम्बन्ध र समन्वय
२. सार्वजनिक प्रशासन
 - २.१ सार्वजनिक प्रशासनको अवधारणा
 - २.२ कर्मचारी प्रशासनका आधारभूत पक्षहरू
 - २.३ आर्थिक प्रशासन- बजेट तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्यांकन
३. व्यवस्थापन
 - ३.१ व्यवस्थापनको अवधारणा
 - ३.२ व्यवस्थापनमा नेतृत्व, उत्प्रेरणा, नियन्त्रण र समन्वयको महत्व
 - ३.३ व्यवस्थापन सूचना प्रणाली
 - ३.४ विविधता व्यवस्थापन (Diversity Management)
४. विकासका आयामहरू
 - ४.१ विकास प्रशासनको अवधारणा
 - ४.२ विकासमा जनसहभागिता
 - ४.३ आवधिक योजना
 - ४.४ दिगो विकास
 - ४.५ संघीयता तथा संघीय शासन प्रणाली
 - ४.६ गरिबी
 - ४.७ सुशासन
 - ४.८ विकासमा निजी क्षेत्र र गैरसरकारी संस्थाको भूमिका
 - ४.९ जनसंख्या र बसाइसराई
 - ४.१० सार्वजनिक निजी साझेदारीका वर्तमान अवधारणाहरू
५. लोकतन्त्र र मानव अधिकार
 - ५.१ लोकतन्त्र र समावेशीकरण
 - ५.२ कानुनी राज्य
 - ५.३ मानव अधिकार
 - ५.४ लैंगिक सवाल (Gender Issues)
 - ५.५ आरक्षण र सकारात्मक विभेद
 - ५.६ प्रतिनिधित्वको सिद्धान्त र समानुपातिक प्रतिनिधित्व

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत प्राविधिक तर्फ कृषि सेवा, लाईभस्टक पोल्ट्री एण्ड डेरी डेभलपमेण्ट समूह नवौं (९) तहको खुला, अन्तर स्थानीय तह र आन्तरिक अन्तर सेवा प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

६. नेपाली समाज र यसको बनोट

- ६.१ नेपालका विविध जात/जाति/वर्ग/समुदायहरूको सामाजिक, आर्थिक, सांस्कृतिक, धार्मिक अवस्था र रहनसहन
६.२ महिला, आदिवासी/जनजाति, दलित, आर्थिक रूपले विपन्न खस आर्य, थारु, मधेशी, मुस्लिम र अपाङ्गहरूको वर्तमान अवस्था, उत्थानका प्रयासहरू, समस्या समाधान र सम्भावनाहरू

नमूना प्रश्नहरू (Model Questions)

१. सरकारका तीनवटा अंगहरूको अन्तरसम्बन्ध वारे संक्षेपमा प्रकाश पार्नुहोस । [५]
२. निजामती सेवामा आरक्षणको आवश्यकता किन परेको हो ? कारण सहित ब्याख्या गर्नुहोस । [५]
३. सार्वजनिक प्रशासनको प्रभावकरिता अभिवृद्धिका लागि तत्काल के कस्ता उपायहरू अवलम्बन गर्नुपर्ला ? आफ्नो महत्वपूर्ण सुझाव दिनुहोस । [५]

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत प्राविधिक तर्फ कृषि सेवा, लाईभस्टक पोल्ट्री एण्ड डेरी डेभलपमेण्ट समूह नवौं (९) तहको खुला, अन्तर स्थानीय तह र आन्तरिक अन्तर सेवा प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथम पत्र खण्ड (ख) सेवा सम्बन्धी सामान्य विषय अङ्क - ५०

१. पशुसेवालाई प्रत्यक्ष असर पार्ने ऐन, नियमावली तथा नीति निर्देशनहरू
 - १.१ पशु स्वास्थ्य तथा पशु सेवा ऐन, २०५५ र पशु स्वास्थ्य तथा पशु सेवा नियमावली, २०५६
 - १.२ पशु बधशाला तथा मासु जाँच ऐन, २०५५ र पशु बधशाला तथा मासु जाँच नियमावली, २०५७
 - १.३ दाना पदार्थ ऐन, २०३३ र दाना पदार्थ नियमावली, २०४१
 - १.४ चालू संघीय तथा प्रादेशिक आवधिक योजनाले निर्दिष्ट गरेको पशु सेवा सम्बन्धी नीति, रणनीति र कार्यक्रमहरू
 - १.५ संघीय र प्रादेशिक (कोशी प्रदेश) कृषि विकास रणनीति
 - १.६ बीउ बिजन ऐन, २०४५
 - १.७ नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद ऐन, २०४८
 - १.८ नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद विनियम, २०४९
 - १.९ पशु सेवासँग सम्बन्धित संस्थान, बोर्ड, परिषद तथा समितिहरूको व्यवस्था र सो सँग सम्बन्धित ऐन तथा तिनको कार्यक्षेत्र
 - १.१० प्रदेश कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन अनुदान ऐन, २०७७ र प्रदेश कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन अनुदान नियमावली, २०७८ (कोशी प्रदेश)
 - १.११ सहकारी ऐन, २०७४ र सहकारी नियमावली, २०७५
 - १.१२ प्रदेश सहकारी ऐन, २०७६ र प्रदेश सहकारी नियमावली, २०७६ (कोशी प्रदेश)
२. सेवा समूहसँग सम्बन्धित ऐन, नियमावली तथा नीति निर्देशनहरू
 - २.१ स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ (पशु सेवासँग सम्बन्धित प्रावधान तथा व्यवस्थाहरू)
 - २.२ निजामती सेवा ऐन, २०४९ र निजामती सेवा नियमावली, २०५०
 - २.३ प्रदेश निजामती सेवा ऐन, २०७९ र स्थानीय सरकारी सेवा (गठन तथा सञ्चालन) ऐन, २०८० (कोशी प्रदेश)
 - २.४ नेपाल कृषि सेवा (गठन, समूह तथा श्रेणी) विभाजन र नियुक्ति नियमहरू, २०५१
 - २.५ आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ र आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७
 - २.६ प्रदेश आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७८ र प्रदेश आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली २०७९ (कोशी प्रदेश)
३. वातावरणसँग सम्बन्धित ऐन, नियमावली तथा नीति निर्देशनहरू
 - ३.१ वातावरण संरक्षण ऐन, २०७६ र वातावरण संरक्षण नियमावली, २०७७
 - ३.२ प्रदेश वातावरण संरक्षण ऐन, २०७६ र प्रदेश वातावरण संरक्षण नियमावली, २०७७ (कोशी प्रदेश)
 - ३.३ पशु सेवा विषयसँग सम्बन्धित वातावरण नीति र निर्देशिका
 - ३.४ जैविक विविधता सम्बन्धी महासन्धि, नेपाल राजपत्र (माघ ४, २०५०) र त्यससँग सम्बन्धित अन्य नियम र संशोधनहरू
 - ३.५ विरुवा संरक्षण ऐन, २०६४ र विरुवा संरक्षण नियमावली, २०६६

प्रदेश लोक सेवा आयोग

कोशी प्रदेश, विराटनगर

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत प्राविधिक तर्फ कृषि सेवा, लाईभस्टक पोल्ट्री एण्ड डेरी डेभलपमेण्ट समूह नवौं (९) तहको खुला, अन्तर स्थानीय तह र आन्तरिक अन्तर सेवा प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

नमूना प्रश्नहरू (Model Questions)

१. In Koshi Province many Co-operatives are involved in production, processing and marketing of different livestock products. Critically review their performance in milk collection, Processing and marketing. Explain briefly about weakness in existing Co-operative Act and Regulation with respect to processing and marketing of livestock products by such Co-operatives. [5+5]
२. कोशी प्रदेशमा कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धनका लागि अनुदान उपलब्ध गराउन ऐन, नियमावली र मापदण्डको व्यवस्था गरिएको छ । कोशी प्रदेशमा पशुपन्छी व्यवसाय प्रवर्द्धनका लागि उपलब्ध गराईने विभिन्न प्रकारका अनुदान कार्यक्रमको बारेमा विवेचना गर्नुहोस् । [१०]

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत प्राविधिक तर्फ कृषि सेवा, लाईभस्टक पोल्ट्री एण्ड डेरी डेभलपमेण्ट समूह नवौं (९) तहको खुला, अन्तर स्थानीय तह र आन्तरिक अन्तर सेवा प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

द्वितीय पत्र: सेवा सम्बन्धी प्राविधिक विषय पूर्णाङ्क- १००

1. INTRODUCTION

- 1.1 Relation of livestock with agriculture, forestry and environment
- 1.2 Statistics on livestock and livestock products
- 1.3 Present status of livestock research and development
- 1.4 Livestock credit and insurance

2. ANIMAL NUTRITION

- 2.1 Feeds and feeding standards for each livestock and poultry species
- 2.2 Nutritional contents of different species of pasture, fodder, fodder trees including indigenous species, agricultural and industrial by-products
- 2.3 Different methods of nutritional analysis of livestock feeds and fodder
- 2.4 Computation of ration for different livestock and poultry species
- 2.5 Minerals, vitamins and trace elements requirement for different species of livestock and poultry their sources and deficiency syndromes
- 2.6 Utilization of crop and industrial by-products in poultry and livestock

3. PASTURE AND FODDER

- 3.1 Classification of different types of pasture and fodder species
- 3.2 Indigenous species of pasture and fodder found in different parts of Nepal
- 3.3 Different species of pasture, fodder and fodder trees - Cultivation and management practices
- 3.4 Rangeland management practices in different parts of the country
- 3.5 Different methods of forage conservation and their nutritive values
- 3.6 Seed production of different pasture and fodder species

4. LIVESTOCK BREEDS, BREEDING AND REPRODUCTION

- 4.1 Description (Breed characteristics, habitat, productivity) of different species of exotic and indigenous livestock and poultry
- 4.2 Sire evaluation for selecting the elite bulls
- 4.3 Genetic parameters for the selection of livestock and poultry maintained for different purposes
- 4.4 Breeding principles
- 4.5 Methods of selection
- 4.6 Quantitative genetics of livestock and poultry (gene, cell division, chromosome number, genotype, phenotype, breeding values, hybrid vigor, sex linkage, dominance and recessive gene etc.),
- 4.7 Anatomy of male and female reproductive organs of different species of livestock and poultry
- 4.8 Different types of reproductive hormones and their functions
- 4.9 Different Stages of Reproduction and Estrous cycles
- 4.10 Reproductive disorders and their corrective measures
- 4.11 Collection, processing, evaluation and storage of warm and frozen semen
- 4.12 Artificial insemination and embryo transfer technique
- 4.13 Pregnancy diagnosis technique

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत प्राविधिक तर्फ कृषि सेवा, लाईभस्टक पोल्ट्री एण्ड डेरी डेभलपमेण्ट समूह नवौं (९) तहको खुला, अन्तर स्थानीय तह र आन्तरिक अन्तर सेवा प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

5. LIVESTOCK AND POULTRY MANAGEMENT

- 5.1 Classification and identification of livestock and poultry
- 5.2 Housing and space requirement of different livestock and poultry
- 5.3 Casting technique
- 5.4 Different types of record maintenance of farm animals and poultry
- 5.5 Management of different stages of animal (young, pregnant, production, breeding, dry etc.)
- 5.6 Hatchery management
- 5.7 Commercial poultry breeds and their maintenance

6. LIVESTOCK EXTENSION

- 6.1 Social mobilization, gender integration and group dynamics
- 6.2 Pocket package program
- 6.3 Capacity building of farmers and extension staffs
- 6.4 Participatory approach in planning, implementation and monitoring from grass-root level
- 6.5 Public-private/NGO/CBOs partnership program
- 6.6 Different types of communication system
- 6.7 System learning approach
- 6.8 Co-operatives in livestock development

7. AGRO-PROCESSING AND MARKETING

- 7.1 Physiology of milk secretion and composition of milk and milk products
- 7.2 Hygienic milk production
- 7.3 Handling, processing and quality management of milk and milk products
- 7.4 Manufacture and marketing of different dairy products
- 7.5 Hygienic meat production
- 7.6 Handling, processing and quality management of meat and meat products
- 7.7 Manufacture and marketing of different meat products
- 7.8 Marketing network of live animal
- 7.9 Egg, wool, hides and skins, bones etc. marketing system

नमूना प्रश्नहरू (Model Questions)

१. साधारणतया मिल्क होलिडे भन्नाले के बुझिन्छ ? बजारमा दुध तथा दूग्धजन्य पदार्थको नियमित आपूर्ति गर्न र मूल्य स्थिर राख्न सरकार र नीजि क्षेत्रले कसरी काम गर्नुपर्दछ ? विश्लेषणात्मक टिप्पणी गर्नुहोस् । [५+१०]
२. Critically review the importance of different fodder and forage species with regard to milk production in Koshi Province. Describe how current silage production technology is affecting fodder and forage production system in province and state its long-term implications. [5+10]
३. Critically analyze the problems of feeds and feeding standards for each livestock and poultry species with respect to present feed law and by-law. Suggest major improvements on it. [20]